

IL HABIB

Johroġ cull nhar ta tlieta, barra mil gimgha il Cbira u il gimgha ta Labsi.—L'imsieħbin ta Malta u Għaūdex jistielhom, bil Posta b'collox, tliet xelini fis-sena, li jistghu jithallsu xelin cull erba' xhur, bil kuddiem. Ta Barra, jistielhom xelin actar fis-sena u jahtieg ihallsu għall'inkas bis-sitt xhur fuk. Min ma javżax zahar kabel taghlaklu is-sena, jirtabat għal oħra.—Ebda chitba li tasal f'idejn id-Direttur ma targa tirtadd l'ura.

Imzeūāk b'cull xorta ta daūl, ta tagħlim, ta aħbarijet u ta mogħdija taż-żmien: imma dejjem nisrani u *habib tal kalb*.

Proprietarju: il *Cumitat tal Għakda tal Appostolat tat-Talb*, li kankal u sejjer imexxi dan il kari tajjeb, għall gid tal Maltin.

Direttur: is-Sur Ġużè Muscat-Azzopardi (strada santa Lucija, numru 89.)

Amministratur: is-Sur Ang Galea (str. Brittanica, numru 53).

Stamperija: G. Muscat (strada sant'Orsia, numru 213).

IT-TIENI SENA.

IT-TLIETA, IT-22 TA LULJU, 1913.

NRU. 74.

Inbiereu b'kalbna collha il HABIB, gazetta bil Malti, u nirricmandawh lir-Reverendi Cappillani, biex ixerrduh kalb l'insara tal Parroċi taħhom, għax nistennej minnu gid cbir.

Mil Belt, fid-19 ta Jannar, 1912.

† P. ARCISKOF U ISKOF.

Il caxxa tat-tifdil.

Il caxxa tat-tifdil chien uebbel biha, Alla itih il genna, Patri Michiel Vella, gisūita, li ismu issemma' bosta drabi fuk il *Habib*, għall ħrara cbira li chellu għall gieħ t'Alla u għall gid, tar-ruħ l'eūuel u mbagħad tal gisem, tal proxmu tiegħu. Chienet haġa ġdida għall Malta, u mux la chemm in-nies ittic creditu, l'actar dauc li għalihom chienet maħsuba il Caxxa, u fuħhecc il Cumitat tal *Għakda mkaddsa tal Appostolat tat-Talb*, meta Patri Vella kallhom biha l'eūuel darba, hemm fl'Oratorju tal Onorati, għad li ma mieruh xejn, izda ureūh li ma chellhomx fidi li takbad art. Imma Patri Vella, li ma chien jakta' kalbu minn xejn u li chien digà ūakkafha band'oħra il Caxxa tat-Tifdil, kabeż kallhom: «Mxiet Gorfū, ma timxix haūn?» Chienet chelma f'ūaktaha. Il Cumitat baxxa rasu u kabad jaħdem. Saru ir-regulamenti u geū mxxerdin magħ collimchien, stampaū ruħhom il *Libretti di Credito*, ntagħżel il Banc, fejn chien jakbel l'izjed li jitkegħdu il flus li jingabru, u l'actar li icunu fis-sgur, saru Sottocumitati fil Parroċi, bil Cappillani Presidenti tagħhom, u l'Iskof chiteb ittra lill Cumitat, fejn kal li il Caxxa tat-Tifdil chienet ūisk maħsuba u ta gid: u għalhecc jirricmandaha. U, imbierec Alla! il flus bdeū deħlin u, actar ma jgħaddi iz-żmien, joctru. Fis-sentejn u nofs, li ilha taħdem il Caxxa, chien 782 ruħ li kegħdu il flus fiha, u's-somma telgħet £ 4,962 ,, 19 ,, 7, u ma iddumx ma takleb il ħames t'elef. Tasseū li għal sentejn u nofs m'hix xi somma tal għageb, imma coll bidu jebes. Issa li il Caxxa laħket kabdet seūū, nittamaū li, dac li għamilna f'sentejn u nofs, nagħmluh fis-sitt xhur li fadal mis-sena, Jalla! It-tama tagħna hi ja collha fil

Cappillani. Aħna gā urejnihom darba oħra chemm jakblilhom imexxuha fil Parroċi tagħhom il Caxxa tat-Tifdil; il ħaddiem, meta jimrad jeū jigi fil kgħad, isib l'imūarrab. Nafuh aħna, il Cappillan, kalbu tajjba chemm hi tajjba, ma jistax jilħak magħ collħadd, u l'actar illum. X'uhud mill Cappillani u mill Caxxieri ħakħhom tasseū min ifaħħarhom għal chemm ħabircu għall Caxxa. Nsemmu fost l'oħrajn dauc ta *San Dumincu* tal Belt, li għakkdu, l'actar mit-ftal tad-Dutrina, bis-sold is-sold, is-somma ta £ 740 ,, 1 ,, 3; tal *Mosta*, li gabru £ 355 ,, 18 ,, 6; ta *Haż-Żabbar*, li laħħku £ 338 ,, 19 ,, 0; u ta h'Attard (ūieħed mill ičchen rħula) li ūasslu £ 124 ,, 17 ,, 10.

He! min irid tabilħakk, chif naraū minn daūn tal aħħar, collox jirbaħ, u ma jokgħodx igħid: «m'hux żmien; illum għacs haūn.» Il csir ir-ras m'hux mill isbaħ; imma, jaħasra, jecce ma nūak-kfuhomx aħna il kassisin daūn l'opri hecc meħtieġa illum, l'għadu, li kiegħed ūara il bieb, iūakkafhom hu, biex jigbed lejħ il poplu u jifirdu minn'na, u mbagħad Alla jaf x'icun. Nkisu li ma jisgħobx bina, mita ma icunx actar il ūakt, għax il poplu, li ma ridniex naħsbulu għall bżonnijet tal gisem, dar magħ min kiegħed jgħaūih għalina, għax, bil fehma li jifirdu mill ħdan tal Cnisja, ūera taparsi jeħodlu ħsieb ta dauc il bżonnijet. Il *Cumitat tal Appostolat tat-Talb* dan chien il biza li chellu u li gagħlu iūakkaf ix-Xirca bejn il ħaddiema għall għajnuna fil mard u fil kgħad, il Caxxa tat-Tifdil, l'Ischejjel ta bil-lejl, il Ġurnal u opri oħra bħal daūn. Imma f'kasam hecc cbir, biex jati il frott tiegħu, tinħtieġ l'għajnuna ta bosta, u l'actar ta dauc li hu dmir tagħhom li imiddu idejhom. Imma narggħu għall Caxxa tat-Tifdil. Bosta isaksu u iridu jafu x'*sigurtà* tati lil min ikiegħed il flus fiha. Il flus, chif għidna kabel, hecc chif il Caxxieri jatuhom lit-Tesorier, dan ikiegħdhom fil *Banco di Malta*. Mela, seūūa il Caxxieri u seūūa it-Te-

sorier m'ħumiex actar mill kaddejja, li jafdaūlhom flus u deheb biex ikiegħdohom il Monti. U aħna, tgħid, ma' ħak-kniex ncunu fdati għallankas daks dauc in-nisa? Mela, sa haūn l'ebda biza, għax il Caxxieri huma collha nies magħrufa u li għandhom x'jagħmel tajjeb. Mela, jecce katt jista' icun hemm xi biza mill *Banco di Malta*; jigifieri flusec huma fis-sod, jecce kiegħed fis-sod il *Banco di Malta*. Imma, jecce haūn Banchijet go Malta sguri, il *Banco di Malta* hu minn tal eūuel. Nafu b'ūieħed Sinjur, li għandu *mgħarfugħa hemm mitt elf lira!* Il flus, li chien jingabru għall Cungress, hemm ucoll chien jarfghuhom. Imma għalfejn dan collu, mux collħadd jaf x'isarraf il *Banco di Malta*? Mbagħad, katt xi ħadd talab flusu u ma tajnihomlux malajr? U flus ittieħdu l'ura £ 1519 ,, 5 ,, 6. Mela, għal dic li sigurtà ta flus ma għandniex għax naħsbu. Chiecu chien hemm il biza ta xi haġa, l'eūuel li chien jaħsel idejħ min kiegħed jicteb, u ma chienx jarf'fa' pis bħal dan. Tajjba, chiecul, ūara li tcun ħabriet u ħdimt tant, tgħaddi mbagħad ta ħalliel, li srakt demm il fkir. Jonkosx?

Issa talba lill Caxxieri u biha ni-spiccaū. S'issa tajna mgħax £ 56,,6,,11. Minn dan jidher li għad haūn ħafna, minn dauc li kiegħdu il flus fil Caxxa, li ma ħadu katt imgħax, għax ma ħasbu katt fihom, jeū ma jafux lejn min iduru. Għalhecc nitolbu lill Caxxieri biex jigbru ftit ftit il *Libretti* u jibagħtuhomlna, u aħna nreggħu-homlhom l'ura flimchien mgħal imgħax. Il *Mosta* dejjem morna aħna, u xtakna nagħmlu hecc collfejn hemm Sotto-Cumitati; imma nibzghu li mux collimchien jista' isir hecc, għax xi *Libretti* (il *Mosta* ma hemmx minnhom) li fihom ħafna tkegħid bis-soldi u'x-xelini, iridu ħafna xogħol. Minn xi dakkiet, siegħa m'hix bizzejjed biex tgħodd l'imgħax ta ūieħed minnhom, u għalhecc dan hu xogħol li jista' biss isir id-dar. Għallum biz-zejjed. Għall

aħħar ta da 'x-xahar ngibu fuk il *Habib* u fuk Gazzetti oħra ir-*Rendicont* tal Caxxa, chif aħna sôltu ngibuh.

DUN PAÛL.

X'ighidu ghalina fuk il Cunnegress.

V.

Mita il Cardinal niżel l'art, min jista katt ifisser il ghaxka u il hena li hasset kalbu, xħin jara dic it-turija ta ferħ, dic l'imgiba ta ghożza lejħ, moħruġa tas-seu mil kalb sâfja tal Maltin?! Hemm dac il ħin cont tistħajjel li reġghu geu dauc iz-zmenijet ta ilu ilu, mita il Conti Ruggieru li chien niżel fuk dic il Gzira sabiex irazzan u ighacches il killa u il ħruxija tas-Saracini, il Maltin greu ferħanin jilkghuħ bil friegħi taz-zebbuġ u tal palm, u fost il għana ta tifħir għaziż il'Alla, bħala radd il ħajr talli chieniu sejjrin jigu meħlusin minn dac il madmad jebes.

U mhux biss il poplu mar jilka il Cardinal u ferħ biħ ma tul it-triek collha, iżda ħdejn il Cnisja ta *Sarrija*, aħna u deħlin armajn il belt, ngabru ucoll l'Iskof u il Cleru ta Malta, fejn chieniu geu apposta bil procissjoni, ħalli il dac li chien bagħtilhom il Papa biex jokghod f'lôcu fil Cunnegress, iroddulu il kima ta kalbhom, u minn hemm imbghad jehduħ u iuassluħ sal Cnisja ta *San Ġuann*.

F'dic l'eüel lakgha, saret taħdita mill'Iskof Paç, u imbghad tchellem il Cardinal fejn üiegeb ucoll bi bissima ta hleüa għat-tislima ta merħba li resak jatiħ l'Imħallef Pulicin, imbghad telku lejn *San Ġuann*.

F'leħħa ta berka it-triek inħanket cull-imchien b'ghegüegija ta nies; f'dic il üesgha ta ħdejn *San Ġuann* u fuk it-targien tal Cnisja ma chien hemm fejn tokghod labra; cullħadd imlebleb imxabbat irid jargħa jara malajr, imkâr chiecu għall'inkas ħin üiehed il Cardinal għaddej mil ġdid.

Dic il cotra cbira ta kassisin b'li-spellizzi bojod, mexjin minn nofs it-triek, kalb dauc il poteni ta hlejjak marsusin fuk xulxin maż-zeuġ ti ġnieb tat-triek, chien fihom ghaxka tas-seu: ħaġa ġdida li f'Malta ma raħħa katt: chieniu jatuc ħjel ta xmara bajda għaddejħa miexja bejn zeuġ xtut iseuüdu b'dauc il hlejjak.

Malli il Cardinal daħal il Cnisja, in-nies gibdet bilġri għal urajħ, u bdeu deħlin bħal għelgul ma jaktghu xejn, sa chemm dic il Cnisja ma felhetx tasa iżjed; u il bkija ħtiegiħom jibkghu barra.

Xħin minn fuk l'artal ntkal it-talb il'Alla, bħalma ħi id-draüa għaziža u chif trid il Cnisja Mkaddsa fi ħuejjeġ bħal daun, u l'Iskfjet, li chieniu ħaun għall Cunnegress, bdeu ħerġin üiehed üiehed minn go 'l Cnisja, hemm trid tara il briju li sarilhom dac il ħin minn dic il migimgha ta nies; u il għajjat ta ferħ instama jidüi imbghad iżjed bil kaüüi huüa u ħiereġ il Cardinal sa ma üasal il Palazz tal Iskof.

F'din it-turija hecc cbira ta ferħ u kima, l'isbaħ, l'ghezež u l'aküa ħaġa li tghaxxaklec u thennilec kalbec, chienet, iva u mhux le, il fid: mkaddsa illi tiddi u issaltan shiħa fi klub il Maltin.

Dac il ħin, lehen Malta collha, kaüüi u shiħ, chien tiela tiela lejn is-Sema bħala fuiħa ta bħur ghezež! Mhux għalxejn lè, dac ir-Rappresentant tal Papa ftit granet üara il Cunnegress, lill'Iskof mar chitiblu u u ifhemu hecc: «Eccellenza, jecce jogh-ġboc għarraf u irridec tghid lill Cleru għaziż u lin-nies maħbubin ta Malta ħanina, illi il lakgha cbira cbira ta ferħ li ħuma għogħobhom jagħmlu minn jeddom lir-Rappresentant tal Papa, ħija xħieda bid-dieher, bħalma

jen rajt b'ghajnejja u messejt b'idejja, tal fidi taħhom; u jen inpatihelhom billi nibghatilhom il barca Papali, bħala rahân u capparra ta gid u b'ghana collu tas-Sema.»

Chien jigi x'ighidlec u igaghalec temmen illi dic l'eüel turija ta ferħ u ta fidi mhux sej' icun hemm oħra bħalha jeü aküa minnha, li tghaddiha u tizbokħa hecc addocè, chif gieb u laħak, ma tül il granet ta dac il Cunnegress imkaddes; u tas-seu, ghax ma sebkithiex ħlif il processjoni il cbira nett tal aħħar jum. Madancollu il ftuħ tal Cunnegress fil Cnisja tal Mosta, u bosta Lakghat oħra u funzjonijet ghezež li saru f'ħafna cnejjes, chieniu lcoll, mil bidu sat-tmiem, il ghaxka u il hena tal klub għal dac il poplu ferħan u mghaxxak, li chien icun hemm migbur il ħin collu, ktajja ktajja, ma tül it-torok ta Malta, b'herka ta kdusija li tghagģbec; u b'imgiba ta kima li għarfu igibu rüieħhom, il Maltin għamlu tajjed għal collox u f'cullma sâr.

(*Jissocia*)

(*Maklub bil Malti minn*

DUN GIUZEPP FARRUGIA,

(*Cappillan ta li Sptar Connaught*).

In-nissieġa.

Ankas biss žernak: kalb id-dlam imcheb'ba

Il hlejjak collka donnhom għadhom riekda:

Int biss, ja xbejba, csirt in-nghas u cmieni

Ĥriġt minn ġo friexec.

Musbieħ inemnem minn ġo it-tieka imbexxka

Jagħmel sing abjad fuk il ħajt kuddiemec

U it-triek iüennes: int bla xejn ma taħseb

Fil bard, fix-xita,

Fuk in-neul titla kalbienija: tkieghed

Mingħajr ma thares iz-żercuna u fukħa

Chemm xejn tintelak; is-salib imkaddes

Trodd u tithejja.

Tibda it-tüerzika minn tar-rfes li imorru

L'isfel u 'l fuk chif jitla u jinzel riġlec:

Minn id għall oħra, bla ma tonkos darba,

Il meccuc titfa,

Li ighaddi jigi minn ġo il medd u iħalli

Üarajħ il ħajta minn daksxejn ta mserca,

Fil üakt l'int takbad jeü b'din l'id jeü bl'oħra

Id-deff u thabbat.

Ja xbejba, chemm ħi sbejjħa is-sengħa tiegħec,

Fis-schiet, fil gabra minn ta dar missierec;

Imħarsa mn'ommoc li ma tüarrab minnec

Katt ħbub għajnejħa!

Isma xi ngħidlec: xejn la tghir għall'oħra

Li f'dakk u žfin sa nofs il-lejl iddaüüret,

U issa ġo friexħa, f'nagħsa tkila, kieghda

Toħlom xi fruha.

Il kaüa ta dirghajc aħjar mil bjuda;

Is-saħħa ta riġlejc aħjar minn ġmielhom:

Kalb sâfja il hena minn tal ħajja: ħrafa

Gid u fohrija.

Aħdem; il biçca kieghda ticber ġmielħa:

Għaddi il ħaffiefa, dur b'li mkass il ghokod;

Icer u tenni, da 'l üakt takta: collox

Tghaleb il ħila.

Ĥares, ġa bida iroxx id-daül: ma düarec

Bida it-tghegüig u il għana tal għasafar.

Itfi il musbieħ: fix-xemx id-dinja collha

Tkum taħdem miegħec.

Il għazzen biss li imur mifluġ fis-sodda

mifluġ ikum u 'l-ħaun u 'l-hinn jitlajja;

Il għazzen biss jisrak mn'idejn ħaddieħor

Il ħobz li jiecol.

Aħdem, ja xbejba, u f'nofs in-nhar istahja:

Iżjed hu bnin il ħobz jecce klajtu b'ħiltec.

Omm Alla, iftacar, f'din id-dinja chienet

Haddiema bhalec.

DUN CARM PSAILA.

Mil LUCERNA TAL HAJJA.—65. Min ma iridx jara issa b'gid ta ruħu il frugħa tad-dinja, icollu jaraha bla gid üakt meütu.

Ma düar il Gzira.

Disa' ti jem tkarbin ma jakta xejn minn fil-ghodu cmieni sa l'kuddiesa tad-disgħa u żjajjar lill Madonna sejjrin dejjem minn xħin jiftaħ sa ma jagħlak is-Santuarju, chieniu it-thejjija xierka tal festa t'Ommna Marija tal Carmnu: festa tas-seu religjusa, chif tridħa il Cnisja Mkaddsa u chif nixtieku naraħħa mtennija dejjem fil Cnejjes collħa ta Malta—l'actar, imbagħd, ħaun il Belt, fejn aħna mħalltin üisk mal Protestanti, li, minn dakkiet, f'lôc esempju tajjed, jieħdu scandlu mil festi tagħna u min jaf chemm ighidu bina.—Il festa tal Madonna tal Carmnu, li, għalavolja f'akkal tal għomma, tiġbed nies bl'eluf minn cull naħa tal Gzira, issir b'kima u b'gabra cbira; u iz-żina, geüa u barra, għad li mill'isbaħ u mill'aħjar, ma toħroġ mit-triek tad-devozzjoni. Dan, imbagħd, igib ucoll li il ferħ ta dauc li jithabtu għaliħa ma jinfexx katt fi bluħat li ma jixirkux lill festi religjusi. Oh, li chien cull imchien hecc! Nifirħu lis-Superjuri, lir-Reverendu Procuratur tal festa u lill Patrijet collħa tal Ordni tal Carmnu.—Fost collox, ma nsemmux ħlif il panigircu bit-Taljan li għamel ir-Reverendu Patri Üig Micallef, ta li stess Ordni: panigircu li, ngħiduha la maltija, fih il medd u fih it-toghma, jigifieri gherf, lingüa u nisġa, li jagħmlu onur cbir lil Predicatur hecc žaghžuħ u hecc misjur f'li studju u fil milja tal ħsiebijet. Sacerdot frustier, li min jaf chemm mijet ta drabi ippriedca bit-Taljan barra minn Malta u li bħalna ma chien sama katt b'isem ir-Reverendu Micallef, dâr fukna, chif spiçca l'eżordju, u kalilna: Din ġaüħra misjuba! Tisma chemm jasal cmieni f'dac li irid juri!—Il Patri Üigi Micallef jigi ulied l'aħħa mal Professur Patri Majjistru Cuschieri: u moħħu ucoll għandu minn tiegħu.

—Id-*Dies Iva* tas-Sur G. Micallef—dac li ħa il premju tal Matricola—għal üara iz-zeuġ poeziji tal Professur Dun Carm Psaila.

—Dac il ħabib li bagħat jistaksina jecce irridux li jibda jictbilna xi ħaġa fuk chif kieghda issir il *għazla tul lingüa f'li Schejjel*, inüieġbuħ chelma üaħda: Iva. Bil kalb collħa! Dac li hu għall gid ta Malta, il *Habib*—rajħ f'idejħ f'cullma jigi minnu—jilkghu b'dirghajħ mittuħa u ihaddnu miegħu.

—Nizzu-ħajr lis-Sur Calistu Maistre (*C. Maistre and Son*), li għogbu jibghatilna il ctieb tal Cnisja li ħareġ daun il granet bl'isem ta *Collox Miegħec* (meħud, chif naħsbu aħna, mil latin *Vade Mecum*). Ctieb maħdum tajjed u sabiħ fid-daks biex üiehed jieħdu fil büt. Fih 225 façcata, mghoddi mil Korti tal Iskof u imfaüar bi ħuejjeġ ta gid għar-ruħ nisranija. Nirricmandauħ lill karrejja tagħna.

—Is-Sur Walter Cesareo, li għandu *Gjulgana* mill'aħjar, jokghod il Ĥamrun, *Strada Annunziata*, numri 108-110, fejn jilka cull xogħol għal Legati, Benefizzi u ħuejjeġ hecc.

—Jiddispjacina ħafna li għall lum ma għandniex üisa biex ingibu l'articlu fuk il *Qüaranturi* li ġiena minn Għaüdex. Dac li bagħtulna jaf tajjed li għandna għaliħ kima cbira: u la sejjrin inħalluħ barra, jigifieri li ma nistghux naghmlu ieħor. L'articlu inzerta ftit tül; u, chif jidher mill'aħħar għadd tal *Habib*, daun li gibna illum qüasi collħa ħabbarnihom il gimgha l'oħra. Biex nilħku mal ħbieb collħa, chellna saħansitra inciedu il post tal articlu ta kuddiem li is-sôltu nictbu aħna. Id-dâr žghira u il kalb cbira.

—Il ħabib Agostinu Levanzin, mal articlu fuk *Helen Keller*, bagħtilna ittra bit-Taljan għalina, fejn täna l'aħbarijet tiegħu, li sgur

cull-hadd jiehu gost bihom. Kalilna li hu sejjer tajjed uisk, fis-saħħa, f'li stima, fix-xoghol u fil klieħ. *F'gurnata*—chitbilna—*nakla actar milli cont nakla f'xaxar mil Kortì; u issa li kieghed n'ghmilha mal aħjar u l'akua nies, cull-hadd igibni fuk uicci idejh.* F'chelma uħada, kabad l'art seūa; u, f'dicembri li gej, ghandu minn Boston (fejn hu kieghed) imur Washington, mibghut biex jidher f'Cungress ta Ghorrief ghax-Xirca *Anti-Vivisection*. Hemm ghandu jagħmel *Cunferenzi* bit-Taljan, bl'Ingliz, bil Franciż u bl'Esperantu. Imma nahsbuli, jecce mhux għal-collox, aħna tliet għal bosta snin, ghax, f'li stess uakt li bagħat jissieheb għal żmien tūil fil *Habib*, kaliina li ma idumx ma jiehu hemm il Familja tieghu collha u li *ma tonksux ħlief din il għakda għall felicità tieghu f'dac il Pajjiż cbir.* La darba dan li kieghdin nictbu ghandu jasal f'idejh, niżżuħ-hajr ta chemm fahħar il *Habib* (minnu mxebbah bi cliem helu man-*Nakla* tieghu); u uisk actar ta chemm gieħ kieghed jagħmel lill Malta f'akua bliet tal America.—Conna nsejna l'aħjar. Is-Sur Levanzin talabna nħabbu li hu jakbeż bil kalb collha għal cull Malti li jecce jinsab f'xi fixla dauc l'inħaui icun irid il għajnuna tieghu.

—Nizzu-hajr lis-Sur Magistrat Giuseppe Cremona, LL.D., li għogħbu jibghatilna id-DISCORS bit-Taljan li għamel f'ahħar Lakgha tal Cungress fil Cnisja tal Mosta, fuk *I Beneficii Sociali dell'Eucaristia*: DISCORS imfauar bil gherf, li għogħob tant lil cull min semghu u gie mfahħar sa fil gazetti ta barra minn Malta. Chien hemm bżonn li bosta minn dauc il *Ghorrief tal alta Società*, li f'collox jifhmu barra mir-Religjon taħhom u għal hecc fuk il hūejjeg tal Cnisja jaktghu mil hajt u jatu, jitghallmu jitħadtu fuk il Fidi Cattolica chif jaf jithaddet u jicteb il Magistrat Cremona, ūmli u dhuli ma cull-hadd, ghax tes-seū gharef

—Nistghu nisguraū li m'hix minnha dic ix-xniegha li gerreū daūn il granet fuk Patri Carmilitan Malti: m'hemmx ħlief tnejn *Carmilitani Maltin* barra minn Malta: Patri Carm Tabone, Pirjol tal Cullegġ *Sant'Albertu*, f'Ruma; u Patri Elija Fenech, magħzul mil General tal Ordni għall *Missjoni Carmilitana tal Austraġja*, fejn hemm tixrida Maltin gmielha; u sa'llum għoddu ūasal. Bħalma taraū, it-tnejn stmati hafna mis-Superjuri.

—L'articoli tas-Sur P.L. Duardu Asciamifsud, fuk *Santa Chiara ta Montefalco*, u tas-Sur G. Vassallo, *Tuegiba għal Vittra miftuħa tas-Sur Sizio*, għall gimgha id-dieħla; chif ucoll l'articoli tas-Sur A. A. u *Fi Scuola ta bil lejl.*

Il Comm: Antoniu Lanzon.

Fost dauc li il Papa Piju X għogħbu iżejjen b'decorazioni bhala ūiri ta tizzija ta hajr għall hidma tagħhom fil Cungress li sar Malta f'April li għadda, insibu lis-Sur Tonin Lanzun, bniedem magħrufseūa f'pajjisna għat-tiubija ta kalbu, għall hila cbira tieghu, u għall hegga li dejjem ūera għat-tuemmin nistrani u għall gid u'l gieħ ta art tuelidu; hua jista jissejjaħ b'chelma uħada il bniedem ta caratru.

Is-Sur Lanzun chien u għadu imdahħal f'xirchiet religiosi u civili u cull fejn chien u cull fejn hu, mixa dejjem bil hakk ta bniedem tal cmand, bir-rekka ta bniedem tar-ruħ, u bil hleūa ta gentlom li hu.

Il-lum hu *Rektor* tal Cumpanija tal *Erueħ* tal Belt, chif ilu minn żmien, u minn chemm ilu bir-riedni f'idejh għaraf imexxi il Cumpanija b'ghakal cbir dejjem fit-triek ta kud-diem. Min jasal sal Cnisja tal *Erueħ*, min jidhol il geūa actar, min jara x'opri saru, min jara ftit il precisioni fit-tmexxija tal gid tal Cnisja u tal legati tagħha, min jara is-

serietà, id-devozzionijet godda imdahħla, fosthom ix-xaxar ta San Giusepp, il festa ta Sant'Antnin, u l'*Ora Santa* ta Nhar ta Hamis, icun jista jati l'isbah certifikat lis-Sur Tonin Lanzun għal dac li sar fil Cnisja tal *Erueħ* fi żmien.

Ūara dan collu il Cumpanija, mhix cuntenta li keghdet ir-ritratt tieghu fis-Sagrestija, hasbet ucoll li turieħ il kima tagħha b'mod iehor, billi tatiħ b'rigal u solennement il medalja li tisser id-decorazioni li gietu minn għand il Papa. Il Fratelli fil lakgha li saret ma kablux fuk in-nefka tal medalja, xi uħud riedu li in-nefka issir bi flus tal Cumpanija, oħrajn li issir bil flus tagħhom; imma collha chieniu ta fehma uħada li is-Sur Lanzun b'sinjal ta kima u ta tizzija ta hajr ghandu icollu din it-tifchira tal Cumpanija. Rebħu tal eūuel, u ma tal eūuel rebħu ilcoll, ghaliex ilcoll chieniu imkankla mil li stess hsieb li juru lis-Sur Lanzun is-sentimenti tal kalb tagħhom.

Il medalja giet mogħtija lilu solennement f'ro ta dan ix-xaxar, fil ghaxija, fis-sala il gdida tal Cnisja. Chieniu presenti, barra minn bosta Ufficiali u Fratelli tal Cumpanija, Monsinjur Vicariu Generali Dun Alūig Attard DD., Monsinjur Canōncu Dun Paūl Gaūci, Monsinjur Canōncu Dun Ūig Camilleri, ir-Revdu. Papas Franciscu Parrino D.D., ir-Revdu: Patri Spirituali Dun Carm Gatt D.D., u Sacerdoti oħra. Inkralu indirizz sabih (mahdum b'hila tal ghageb u b'gost cbir fuk pergamena mis-Sur Laurenz Muscat, li bosta drabi issemma fil *Habib* u f'gazetti oħra għal daūn ix-xoghlijet irkak imsejjhin tal *illuminazioni* jeū aħjar tal *minjatura*) u saru *Discorsi* minn Monsinjur Vicariu, minn Monsinjur Gaūci u mir-Reverendu Papas Parrino, li għalihom is-Sur Lanzun għaraf iūiegeb chif jaf hu u chif trodd kalbu. Il festa għalchemm ta malajr irnexxiet chif chellha tirnexxi u chif chien xierak li għandha tirnexxi; u sgur li is-Sur Lanzun jibka jiftacar għal żmien tūil f'imħabba u fil kima li ureūħ il Fratelli tal *Erueħ*, u icun jaf li dic l'imħabba u dic il kima m'humieħ haġ'oħra ħlief hlas lil min jimxi dritt fil hajja chif irid Alla, u f'li stess hin jimxi ta gentlom chif titlob is-Società.

U ma dan lis-Sur Lanzun nixtiekulu hlas iehor, dac li Alla jati għal-dejjem lil dauc li fil hajja jimxu chif trid il kalb hanina tieghu.
E. A. M.

GHALL CNISJA TAL IMGARR.

«Ghandu mnejn ma icunx cliem mitluf! Nies ta kalb cbira u li jafu jonfku il flus taħhom chien haūn dejjem u għad haūn.» Hecc hsiht bejni u bejn ruħi meta għadda minn rasi li ingib fil *Habib* daūn l'erba' chelmiet fuk il Cnisja tal Imgarr li kieghda tinbena.

Chemm hia helūa il panta taħha! U chemm tinhtieg għal dac ir-raħal Cnisja chif tixrak u suret in-nies! Ma għandhomx ħlief Cnisja cchejca daks holka, li ma tasahħom b'xejn, u kadima hafna.

Imma, jaħasra, in-nies ta dac in-nitfa ta raħal huma collha nies tar-raba u xi ftit sajjieda. Mill'aħjar li setghu, għamlu; u il Cnisja gdida inbdiet. Izda il ftit tal flus li chieniu ingabru spiccaū u ix-xogħol chellu jiekaf. Il haddiema, nies tal post, xtioku chiecu jissoctau jaħdmu, anchi b'xejn: imma x'taħdem, jecce gebel ma chellhomx!

Issa, bil ftit tal flus illi ngabru ma tūl ix-xitūa, raġa inbeda ix-xogħol: izda ūieħed jista jibsor xi flus setghu jingabru minn għand ftit bdieūa, speċjalment daż-żmien, meta ir-raba ftit kieghed irodd, u bosta drabi il ftit li irodd ma igibx hakku. Għaldakstant erba' ti jiem oħra, u ix-xogħol icollu jargja jiekaf.

Chiecu xi kalb generusa u tajjba, li għandha mnejn, tiekaf ftit maħhom, chemm tagħmel haġa kaddisa u sabiha! Chemm glorja l'Alla, u chemm gid lil dac ir-raħal!

Dauc in-nies fihom ghaxka mita fil ghaxija jingabru kishom familja uħada, fid-daksxejn ta Cnisja li għandhom, biex ighidu ir-Rużarju u fil għodu biex jisimghu il kud-diesa tal Cappillan. Nies ta fidi tant kaūūija! Nies ta għamil tant seūa! X'hena, x'ferħ ma icunx għalihom mita icollhom ix-xorti ižanznu il Cnisja il gdida! Min jafhom jix-tiekulhom b'kalbu collha, ghaliex ħakkhom għat-tieba taħhom.

Alla jista collox. Forsi dan il cliem tieghi ma icunx cliem mitluf.

MĠN RA B'GHAJNEJH.

Jum ma' Helen Keller. (*)

Nistħajjilha holma! Tliet snin ilu meta Keller bagħtitli Malta ir-ritratt b'isimha u il ctieb li chitbet fuk hajjitha *«The Story of my Life»* ma' ittra ta' l'famusa għalliema tagħha Mrs. Macy, ghidt uħadi: «Chiecu ūieħed chien jista xi darba jiltaka ma' daūna iz-zeūg nisa tal ghageb, izda f'dac il uakt stħajjiltha biss bhala haġa li katt ma setgħet tigrì. Wrentham (fl-America) ħames t'elef mil minn Malta!!

Meta fi Frar li għadda smajthom fi Tremont Temple ta' Boston it-tnejn jitchellmu, u l-aghda kattajt siegha taħdita magħhom f'il Parker Hotel, ghidt bejni u bejn ruħi: «Dana minnu jeū għadni nheūden b'il holma ta' tliet snin ilu f'moħħi?»

Nhar il Hadd li għadda Keller ghalket sninha. Bhala Surmast tagħha ta' Esperanto u billi kieghed nieħu hsieb, minn xi xaxar l'haūn, ta' saħħitha u ta' saħħet Mrs. Macy, cont ūieħed m'il mistiednin. Gurnata m'il isbah, campanja li issahħrec, sigar, ghadajjar, muntanji, villi u x'naf jien li jghax-xkec għal tliet siegħat shaħ fuk tram elettricu, sajjetta: malli ūasalt Wrentham, f'id-dar sabiha ta' Mrs. Macy, ghidt f'kalbi: «Is-sa sgur ma għadnix noħlom, ghaliex kieghed f'dar Keller b'idha f'idejja!» Il pranzu sar f'il bosc kalb is-sigar u lili kieghduni f'il lemin ta' Helen. Chelli hdejja lil Mr. White, il famus *Voice Culturist* ta' Conservatorju ta' Boston, dac li għallem lil Helen titchellem. Mieghi hadt lil famus Milo Deys, ūieħed m'il għezeż hbieb li għandi u li għallimtu l'Esperanto, u li hu magħdud haūn bhala pianista akua minn Paderewski. Meta, ūara l'icla, dakk Chopin, Bethooven, Schubert u il Cbar l'oħra, cullhadd baka b'halku miftuħ bil ghageb! John Macy, zeūg Mrs. Macy u ūieħed m'il acbar letterati ta' America, daūūarna il Librerija famusa li għandu. Helen daūūritna l'istudju taħha, u ūrietna chif tictieb b'*it-typewriter* u takra il punti. Collox gidid, collox ta' l'ghageb, collox interessanti, vera holma li ġrat bla ma katt cont nobsorha f'elf sena! U għalhecc ingbart f'camarti nithasseb u nghożż f'idejja il ūarda ħamra li tatni Helen, u il ūarda bajda li tatni Mrs. Macy kabel telkuni fl-istazzjon ta' l'vapur tal art: iz-zeūg ilūien ta' kalbi: l'aħmar u l'abjad.

A. LEVANZIN.

(*) HELEN KELLER—ghednieħ darb'oħra—hi mara tal ghageb. Tūieldet *ghāmja* u *mula*: u illum mhux biss li titchellem, imma tictieb—tictieb cotba shaħ li bit-tagħlim u il gherf taħhom ihallu b'halkhom miftuħ bosta Chittieba mill'imsemmija. Is-Sur Levanzin, mita chien għadu Malta, chien semmiha bosta drabi magħna u minn dejjem chellu xeūka cbira li jara b'ghajnejh dac il ghageb ta mara.

ID-DIREZZJONI.

Chitbulna:—

I.

Misida, 6 ta Lulju, 1913.

Sur Direttur tal *Habib*,

Jena chelli zeuġ ti tfal morda bil mishuta soghla convulsiva, li tant u tant tfal garret u keghda iġġor lejn iċ-Cimiterju tal *Addolorata*. It-tifel Censinu, disgraziatament, ūara bosta duluri li jen soffreit, gejt priva minnu ghala deijem, fit-30 ta Mejju li ghadha. It-tifa, Marija, l'unica li bakghali, chienet tinsab actar gravi, b'din is-soghla, u billi ghad ghandha erba' xhur biss, mischina ictar hak-ritha, u ma serveu proprju xejn il curi li cont keghda naghmlilha, ghax minn ġurnata ghall oħra chienet dejjem sejjra l'ura, u cont nistenna li sejjra tigrili it-tieni disgrazia.

Mela, Sur Direttur, jigi f'idejja il *Habib* (Numru 70) u fiħ nakra is-sabih raccont fuk il Beatu Lorenzinu Sossju, martri ta hames snin, descript mil Cappillan ta h'Attard, ir-Rev. Dun Battista Agius: ghamilli sensazioni tant cbira dan ir-raccont, illi fil pront hsibt li nirricorri b'fiducja l'actar cbira lejn dac it-tfajjel kaddis Lorenzinu, sabiex jaklaghli il grazzia minn ghand Alla tal marda kalila tal maħbuba binti Marija, bil ueghda li ingib din il grazzia fil *Habib*, sabiex permezz ta dana il Giornal jibda icun mgharuf il patrocinu ta dan it-tfajjel Kaddis, ftit jeħ xejn nosciut f'Malta.

Imbierca il ħniena t'Alla, malli ghamilt din it-talba u dan il proponiment, Marija fieket ghal-collox; l'ghada stajt noħrogha barra liberament, u is-soghla convulsiva iccessat ghal-collox.

Dana il fatt li irraccontajt, jena pronta biex nicconfermah b'giurament lill'Autorità Ecclesiastica, chemm il darba nig mitluba, *ad unur u glorja tal Beatu Lorenzinu Sossju martri ta hames snin*.

Nizzic-hajr, Sur Direttur, u inselli ghalic bil kima collha tieghi.

LUISA ATTARD. (*)

II.

Valletta,

17 ta Lulju, 1913.

Sur Direttur tal *Habib*,

Iva, ghandcom ragjun tilmentaħ. Il mancanzi tan-nisa fil Cnejjes saru scandalusi. U il persuni puliti, li imisshom jatu esempju, ūisk aghar min-nisa baxxi. Da' l'ghodu stess, f'nofs il Cnisja tal Carmnu, taħt il pulptu seħħa, ūahda Sinjura, malli dakk is-*Sanctus* tal kuddiesa, kamet minn lōcha, marret kaghdet ma genb oħra (pulita ucoll) u ras ma ras, bit-trombuni tal għonienel sicħit jahbtu ma xulxin, bil keghda it-tnejn u bis-siggijet imgenbnin, kabdu conversazioni shiħa, li inkas indunaħ actar x'ħin is-Sacerdot tkarben, u daħħar il Missal, u ta' il Barca. Tant hu veru, li xħin semghuħ ighid b'vuci ghōlja l'*Ave Marijet* ta ūara il kuddiesa, daħħuru ūicchom lejħ bis-salt, donnhom mist-għagħbin li il kuddiesa chienet spiċcat. Daħħn scandli! Mita imorru il Palazz, u il Borza, u il Caħin Malti, u it-Teatru, jafu tant jimitaħ l'Inglizi; u ma ghandhomx ħila jitgħallmu jokoghdu bħalhom geħħa il Cnisja?...

Għall conversazioni hemm bnadijet oħra: *id-Dar t'Alla, dar tal orazoni*.

Scuzani mil fastidju li tajtec.

Il habib tal *Habib*,

.....

(*) Is-Sinjura Lūiza Attard hi mart is-Sur Giuseppe Attard, ir-Rettur tal Fratellanza tas-Sagrament ta li Msida, li chiteb actar minn darba fil *Habib*: Sinjur u Sinjura li aħna nafu tajjeb is-serietà u l'educazzjoni taħhom.

ID-DIREZZJONI.

III.

18 minn Lulju, 1913.

Habib tieghi,

Ilbierah, mita halleina il xulxin u irtirait id-dar, bkait nirrifetti dac li ghedtli riguard is-*Società Dante Alighieri*. Verament, l'osservazioni li ghamilti taiba, ghax is-Soci istruiti tal *Habib* jiddiscutu din il quistioni fil gazzetti bit-Talian u bl'Inglis u is-Soci l'ohrajn ma jinteressaħ ruhħom minnha xein. Mela, ippersuadeitni li ghamilt seħħa ma messeitx din il quistioni fil *Habib*. Imma, la darba il Cumitat tas-*Società Dante Alighieri*, f'loc ma baxxa rasu ubbidient, chif chien imissu, tfantas bl'icrah fuk l'ittra tal Iskof li ticcunsilia il Cattolici ma jehdux parti f'dic is-Società (u ta dan il cunsill jidhirli li Monsinjur Iskof, bhala Raghai ta ruħna, ma ghandu jati cont lil hadd flief l'Alla u lill Papa), ippermettli biss naghmel din id-domanda lil dac il Cumitat: Veru li is-*Società Dante Alighieri* chellha bi Presidenti taħħa l'Adrianu Lemmi u l'Ernestu Nathan, it-tnein Grammastru tal Maħuni u ghedeħħa cbar tal Cnisja Cattolica u tal Papa?... Allura x'sentimenti jista icollha?...

Grazzi haħna.

Deijem tiegħec

FRA....

Ma dħar id-dinja.

Inghilterra — Is-Suffragisti fl'Inghilterra ma iridux jittraħħnu. Cull gimgha, jec mhux cull jum isirudelitni godda. Ġranet ilhu, ħarku id-dar tal Campanja ta Sir William Lever, fejn chien hemm tapezzerija prezzjusa u ħeħjeħ oħra ta valur cbir. Il ħsara hi ta hames t'elef lira. Fl'art insabet borza, b'carta li chien hemm mictub fiħa: «Sir William ma chienx jara dħaru maħruka chiecu baka magħna.» Is-suffragisti ħadu tant riħ, li ankas il ħabs ma ibeħħaħhom izjed: mill'eħħel tas-sena, fuk is-sebħin ūahda chieħu iccundannati għall ħabs.

Il famus *Crystal Palace* ta Londra, li fiħ inħammet l'icbar esposizzjoni, chellu jigi ħarmat, sabiex minn f'lōcu jinbneħ palazzi oħra. Izda kħmet bħal tixtixa u flus ingħbru u kieghdin jingħbru sabiex dac il Palazz jisseħħa u ma jigix mekrud. It-*Times* ġa gabar *disghin elf lira*, il Municipju ta Londra ta' *ghoxrin elf*, bniedem li ma iridx jissema ta' *tletin elf lira* u saħansitra ir-Re, ir-Regina u ir-Regina Alessandra taħ somom sbieħ.

It-trħm dirett bejn Cromer u Londra ħareġ barra mil linja: mietu tlieta: l'eħħel carrozza saret frac u haħna passiggieri geħ feruti.

Il Princep Arturu ta Connought, bin id-Duca ta Connought, li chien Malta, tgharras mad-Duchessa Alessandra ta Fife. Hu għandu tletin sena u hi għandha tnejn u ghoxrin.

Spanja—Ftit xhur ilu, miet certu Sapene, mercant tal ħarir, li, billi armel u bla tfal, ħalla cull ma chellu lir-Re Alfonsu ta Spanja, mingħajr xejn ma ħalla lill krabatu. Ir-Re accetta dan il ūirt, bil feħma li jonfku f'li Stituti tal carità tal belt fejn tħieled Sapene. Il kraba riedu ighadduħ b'miġnun, u għaldakstant għamlu caħza sabiex ūaħkghu it-testment.—Ma rnexxielhomx u hecc ir-Re Alfonsu rebaħ *mija u ghoxrin elf lira*.

Ġappun—Miet il Princep Takchito Arisugarda, l'eħħel u l'icbar Armirall Ġappuniz, li ūara li mar tghallem l'eħħel ūieħed l'Inghilterra, ifforma l'armata Ġapponiza—Il meħt tiegħu zħmeħħa moħbija bosta ġranet, sa chemm trħn specjali ūassal il cadavru f'Shimbashi, fejn chellu id-dar l'Armirall.—Il cadavru ġie inducrat mil baħrin u ma tħl it-triek minn cull fejn għadda taħħ l'unuri militari bħallichiecu ħaj. F'li Stazzjon ta Shimbashi, Prinċipijet u Principissi impejrijali, u il Cbarat collha ingemghu sabiex

jilkgħuħ mingħajr ebda sinjal ta vistu, flief li il Principissa martu u ommha chellhom xagħarhom mitluk. Malli din il mingħa dahlet il belt, allura il ūirja li l'Armirall chien ħaj spiċcat, u f'dakka ūahda tkassmet gazetta li thabbar li l'Armirall chien miet dac in-nhar.

Balcari—Il ġuerra għadha titcompla b'actar chefrija.—Ir-Rumanja miexja il-kuddiem ucoll, mentri il Grecja u is-Serbja cull jum jieħdu bliet godda.—Il Bulgari telliefa kieghdin jaħarbu minn cull-imchien. Huma issa kieghdin jitolbu lill Potenzi li jindaħlu sabiex ighakkdu il paci, izda ma donnux hemm tħma li jatuhom ūiden.—Intant, it-Turchija miexja hi ucoll il-kuddiem, u mingħajr ċarcir ta demm kieghda targa tieħu bosta bliet milli chienet tilfet.

L.M.C.G.

**Fil-Teatrin tal "Unjoni Cattolica."
"Lazzaru il Mutu."**

Nhar is-Sibt, 12 ta Lulju, fit-Teatrin tal *Unjoni Cattolica* chien hemm recita straordinarja, bhala serata tas-Sur Gigi Scicluna, ūieħed mill'Atturi principali tal *Companija Concordia* u ġie irrappresentat id-Dramm storicu *Lazzaru il Mutu*. Ma hemmx bħonn ngħidu chemm mar tajjeb dan id-Dramm, għalchemm diffiħli, għaliex l'Atturi tal *Companija Concordia* għarafhom cullħadd f'li msemmi Teatrin, barra mis-Sur Grima u is-Sur Mamu ta tas-Sliema, li din id-darba geħ jagħmlu compliment lis-Sur Gigi Scicluna ħabibhom u marru tajjeb ūisk, dac fil parti tad-*Duca Cosimu dei Medici* u dan fil parti ta *Giudaeli*. Hecc ucoll is-Sur G. Camilleri tal Belt fil parti ta *Silvju*. Mela, prosit lil cullħadd u specjalment lill protagonista, is-Sur Scicluna, għaliex kala' tas-seħ tajjeb il parti delicata li chellu ta bniedem prigjunier f'kir u mutu għall finijet tiegħu, sachemm salva il Ġuljanu. VERAX.

FRAC TAD-DEHEB.

Il Marchis ta Headford, mill'Irlanda; ir-Reverendu Middleton, Professur tal Grieg fit-*Trinity School* ta New York; ir-Reverendu Bryant Gray Harman, Rettur ta Cnisja ta Faichavey; u is-Sur Bentley, Sieħeb ta Circa Anglicana; saru Cattolici.

NICOLINU

angħu ta ftit xhur imħieled fl'eħħel ta marzu 1913 mghammed fid-9 ta li stess xahar miet il Hamrun fejn tħieled fl-14 ta lulju 1913 ħalla fin-nieħet il genituri tiegħu Giuseppe u Carmela Camilleri li chien il hena tagħhom.

E. A. M.

MOGHDIJA TAŻ-ŻMIEN.

ACCREXXITTIV FALZ

Chif jen, il haddiema

fil ūakt iriduni;

jecc *nicker*, il ghōnja

biss jistgħu jiecluni. GINU.

L'aħħar *Monoverb* chien:*Misilmin*.

Giebuħ tajjeb: mil Belt, is-Sinjura Catarina Borg u is-Sinjuri Carmelu Grixti, G. Attard u M. A. Galea. Hadd actar!

AVIS.

It-Tesorier javsa lill Caxxieri collha li, għat-tliet xhur tas-sajf, icunu jistgħu isibuh l'Unjoni jeħ il Palazz Caraffa, il belt, Strada Forni, numru 94, coll nhar ta Hamis, mid-disgħa ta filgħodu sa nofs in-nhar.

It-Tesorier tal Caxxa tat-Tifdil

CAN. P. GALEA.